

KROM

Norsk forening for kriminalreform

Høringsuttalelse om

Etterkontroll av utvidelsen av fremstillingsfristen for varetektsfengsling

Avgitt 1. mars 2011

HØRING – ETTERKONTROLL AV UTVIDELSEN AV FREMSTILLINGSFRISTEN FOR VARETEKTFENGSLING

1. INNLEDNING

På vegne av KROM vil undertegnede komme med kommentarer til etterkontrollen av utvidelsen av fremstillingsfristen for varetektsfengsling jf høringsnotat av desember 2010.

På bakgrunn av etterkontrollen ber departementet om kommentarer til tre ulike alternativer til fremstillingsfrist hhv;

1. Videreføring av gjeldende rett med frist for fremstilling snarest mulig og senest den tredje dagen etter pågrepelse.
2. Gjeninnføring av fristen som gjaldt før lovendringen, slik at fengsling skal skje snarest mulig og som hovedregel dagen etter pågrepsen
3. En mellomløsning (en todagersfrist)

2. KROMS KOMMENTARER TIL HØRINGSNOTATET

KROM var sterkt uenig i forslaget til utvidelse av fremstillingsfristen som ble endret ved lov av 28. juni 2002 nr 55. Det vises til KROMS høringsuttalelse av 1. mars 2001, hvor det blant annet heter;

”KROM stiller seg helt uforstående til at departementet, til tross for at departementet ser betenkeligheter ved forslaget, foreslår at politi og påtalemyndighet uten domstolskontroll skal kunne holde en person pågrepet i inntil 72 timer. Formålet skal være å redusere saksbehandlingstiden generelt og varetektstiden spesielt. KROM kan ikke av høringsnotatet se at dette blir konsekvensen av forslaget.”

Etterkontrollen viser at saksbehandlingstiden generelt og varetektstiden spesielt ikke er redusert som følge av lovendringen. Konsekvensen av forslaget er at ett høyere antall personer sitter i politiarrest i flere døgn uten domstolskontroll.

KROM påpekte i høringen av 1. mars 2001 at man ut i fra tallmaterialet fra Statistisk sentralbyrå kunne se at det i 1998 ble pågrepet 16 160 personer mistenkt for kriminalitet. Samme år var det totalt 3 252 varetektsfengslinger. 12 908 personer ble med andre ord løslatt i løpet av det første døgnet etter pågrepsen fordi vilkårene for varetektsfengsling ikke var oppfylt. Daværende lov medførte at legalitetskontrollen ble foretatt raskest mulig av politi og påtalemyndighet noe som reduserte uhjemlede sittedøgn i politiarrest. KROM fryktet at lovendringen kunne medføre at det var en fare for at legalitetskontrollen ble foretatt på ett langt senere tidspunkt og at så mange som 12 – 13 000 enkeltindivider uten hjemmelsgrunnlag kunne bli sittende i arrest opptil tre dager før de ble løslatt. Etterkontrollen viser at KROMs antagelser var berettiget. Tallmaterialet som fremgår av Tabell 6 og 7 viser at

det i dag er lengre sittetid i politiarrest en tidligere. Problemet med informasjonen i Tabell 6 og 7 er at Oslo er unntatt fra statistikken. KROM er imidlertid av den oppfatning at forholdene er vesentlig verre i Oslo ettersom det er her det er flest pågripelser.

En annen og svært uheldig konsekvens av lovendringen er at pågrepne som blir fengslet blir sittende vesentlig lenger i politiarrest enn tidligere. Dette skyldes at ingen blir overført til ordinært varetektsfengsel før de er fremstilt for retten. Konsekvensen er at denne gruppen pågrepne risikerer å bli sittende i sentralarresten i 4 – 5 døgn før de overføres til varetektsfengsel.

KROM er av den oppfatning at det må strammes inn i fremstillingsfristen og deler den oppfatning som arbeidsgruppe I til høringsnotatet til lovendringen i 2002 fremhevet, nemlig at det ikke blir gjort noe mer enn det som er nødvendig før en fastsatt frist (nesten) er ute. Det er derfor avgjørende å gå tilbake til tidligere praksis hvor den pågrepne som hovedregel måtte fremstilles dagen etter. I tillegg må det oppstilles en frist for lengstetid før fremstilling. For KROM er det helt avgjørende at kontrollen med vilkårene for å holde mennesker frihetsberøvet skjer raskest mulig. Dette gjelder både vurderingen av hvorvidt det er skjellig grunn til mistanke om vedkommende har begått en straffbar handling og om tilleggsvilkårene er oppfylt. Også den forholdsmessighetsvurdering som skal foretas er det avgjørende at blir foretatt raskt.

KROM støtter departementet i at regelen stammes inn men fremhever at hovedregelen bør være som før lovendringen i 2002, nemlig dagen etter, og at det i tillegg fastsettes en lengstetid for fremstilling på 2 dager etter pågripelsen. Dette vil bidra til fortgang i legalitetskontrollen hos politiet slik at ikke det blir sittende folk i politiarresten uten ett reelt hjemmelsgrunnlag. I tillegg vil dette også redusere antall arrestdøgn for de som blir fengslet av domstolen.

I tillegg må det videreføres at pågrepne får oppnevnt forsvarer straks det blir klart at de ikke vil bli løslatt innen 24 timer.

For Norsk forening for kriminalreform KROM

Solveig Kristine Høgtun

Preben Henriksen